

Nota van B&W

Portefeuille C. van Velzen
Auteur M.H.W. Bonsel
Telefoon 5113054
E-mail: mhwbonsel@haarlem.nl
CS/CC Reg.nr. 2008/57281
GEEN bijlagen kopiëren
B & W-vergadering van 15 april 2008

Onderwerp

maartcirculaire 2008 algemene uitkering

Bestuurlijke context

Met de maartcirculaire 2008 worden gemeenten geïnformeerd over de omvang van de na uitkering uit de behoedzaamheidsreserve (BRES) over 2007. Daarnaast geeft de circulaire inzicht in het verloop van de uitkeringsbasis die wordt beïnvloed door landelijke ontwikkelingen. Voor 2007 speelt met name dat het aantal uitkeringsgerechtigden aanmerkelijk lager uitkomt dan eerder was geraamd

Voorts wordt in de circulaire ingegaan op de extra gelden die beschikbaar zijn gesteld voor mantelzorg. Al eerder is door ons college besloten om dit bedrag in te zetten conform de door het rijk aangegeven doelstelling. Het bedrag is daarom als een voorziening in de rekening 2007 opgenomen.

Volledigheidshalve zijn bij de doorrekening van de circulaire ook de andere taakmutaties van de afgelopen maanden meegenomen, zoals het besluit om extra gelden beschikbaar te stellen voor de combinatiefunctie en voor de armoedebestrijding. Tot slot zijn ook de gevolgen van de actualisatie van diverse cijfers voor de verdeelmaatstaven meegenomen en is een technische wijziging betreffende de meerjarige verwerking van de BRES doorgevoerd.

Per saldo levert dit een beeld op dat voor 2007 vrijwel overeenkomt met de uitkomst die in de jaarrekening is verwerkt. Voor 2008 en latere jaren is sprake van een verslechtering t.o.v. het beeld uit de septembercirculaire. Dat heeft evenwel geen effecten voor het meerjarenbeeld omdat vorig jaar besloten is om de voordelen op basis van de septembercirculaire, voor 2009 en latere jaren niet te verwerken in het meerjarenbeeld van de begroting 2008 - 2012. De bijstelling op grond van de maartcirculaire betekent alleen dat de mogelijke voordelen t.o.v. het meerjarenbeeld in de begroting 2008 – 2012 minder groot zijn. Ook na de bijstelling is er voldoende ruimte om het voor 2009 berekende voordeel van ruim € 1,4 mln structureel in te zetten t.b.v. het meerjarenbeeld.

Commissieparagraaf: waarom wil het college dat de commissie kennisneemt van dit besluit.

De algemene uitkering uit het gemeentefonds is een van de belangrijkste inkomstenbronnen van de gemeente en is in die zin kaderstellend en voorwaardescheppend

B&W-besluit:

1. Het college neemt kennis van de financiële gevolgen van de maartcirculaire..
2. Het college stemt in met de verwerking van deze gegevens in de 1^e Bestuursrapportage 2008 en de Kadernota 2008, met dien verstande dat:
 - a. de extra gelden, die door het rijk beschikbaar worden gesteld voor taakmutaties, in eerste instantie zullen worden geoormerkt voor de aangegeven taken. Daarbij geldt wel dat voorafgaand aan de toekenning een onderbouwing dient te worden gegeven of de extra gelden ook daadwerkelijk nodig zijn.
 - b. het berekende voordeel voor 2009 ad € 1,442 mln structureel wordt meegenomen en het dan nog resterende voordeel voor de jaren 2010 – 2012, in afwachting van komende circulaire(s), nog niet in het financiële meerjarenbeeld wordt verwerkt
3. De betrokkenen ontvangen daags na besluitvorming informatie over dit besluit
4. De commissie Bestuur ontvangt het besluit van het college ter informatie

Maartcirculaire 2008 algemene uitkering

1. Inleiding

Jaarlijks worden gemeenten door middel van circulaire bericht over de meest recente stand van zaken m.b.t. de algemene uitkering uit het Gemeentefonds. Omdat de algemene uitkering de grootste inkomstenpost van de gemeente vormt, zijn mutaties in de algemene uitkering van groot financieel belang voor zowel het lopende begrotingsjaar als voor het meerjarenbeeld.

Het uitkomen van de maartcirculaire 2008 is dan ook aanleiding om de financiële tussenstand op te maken en te bezien in hoeverre het nodig is om het beeld voor 2008 en latere jaren bij te stellen en te kijken in hoeverre de meer definitieve uitkomst voor 2007 zich verhoudt met hetgeen in de jaarrekening 2007 is verwerkt. Deze bevindingen zullen ook worden meegenomen in de 1^e bestuursrapportage 2008 en in de Kadernota. Bij het opstellen van de begroting 2009-2013 vervolgens zal gebruik worden gemaakt van informatie uit de komende meicirculaire

Bij het uitkomen de voorlaatste circulaire (september 2007) was er sprake van een forse verbetering vooral als gevolg van een hoger accres voor de jaren 2008 en volgende. Gelet op de vele onzekerheden m.b.t. de ontwikkeling van de rijksuitgaven die bepalend zijn voor het accres, is besloten om de bijstelling van het accres in de circulaire voor de jaren na 2008 voor kennisgeving aan te nemen en niet te betrekken bij het meerjarenbeeld dat in de Haarlemse begroting voor de jaren na 2008 wordt gegeven. Dat betekent dat het meerjarenbeeld gebaseerd bleef op de lagere accrescijfers uit de junicirculaire 2007. Voor wat betreft 2008 is de bijstelling van het accres en de uitkeringsbasis van in totaal € 2 mln, grotendeels aangewend voor loon- en prijsmutaties (€ 1,4 mln) terwijl voorts rekening is gehouden met een resterend voordeel van € 0,6 mln.

In de maartcirculaire 2008 worden gemeenten geïnformeerd over het definitieve accres 2007 en de verrekening met de behoedzaamheidsreserve (BRES) die daarvan het gevolg is. De BRES is een bedrag dat jaarlijks op voorhand uit het Gemeentefonds door het rijk 'apart' wordt gezet en dat dient om grote fluctuaties in de algemene uitkering op te vangen. Jaarlijks wordt in het voorjaar op basis van de voorlopige rekening van het rijk bepaald of er nog wat over is van de reserve. Dat resulteert gewoonlijk in een nabetaling aan gemeenten. Haarlem gaat er – evenals de meeste grote gemeenten – vanuit dat de helft van de BRES (€1,1 mln) via de nauitkering tot uitkering komt. Voorts wordt in de circulaire ingegaan op de ontwikkeling van de uitkeringsbasis die samenhangt met de landelijke ontwikkeling van het aantal bijstandsontvangers.

Daarnaast is het gebruikelijk dat in de maartcirculaire wordt ingegaan op de beleidsmaatregelen die sinds het uitkomen van de voorgaande (september)circulaire door het rijk zijn genomen en die van invloed zijn op de algemene uitkering. In de maartcirculaire 2008 wordt alleen nader ingegaan op de toevoeging aan het Gemeentefonds van middelen voor de mantelzorg. De toevoegingen die in de afgelopen maanden bekend zijn geworden en die betrekking hebben op de integratie uitkering combinatiefunctionarissen¹ en op de extra gelden voor armoedebestrijding komen, om onduidelijke redenen, niet in de maartcirculaire aan de orde.

Bij de opstelling van de financiële gevolgen van de maartcirculaire nemen wij deze mutaties wel mee omdat deze van belang zijn voor het financieel meerjarenbeeld van onze gemeente.

In de circulaire wordt ook nadrukkelijk aandacht gevraagd voor de communicatie over de ontwikkeling van het Gemeentefonds en de verdeling van toevoegingen aan het fonds. In de afgelopen maanden is het meerdere malen voorgekomen dat de informatie daarover niet via de fondsbeheerders (BZK en Financiën) is gelopen maar door ministeries (o.a. SoZaWe) eigenstandig naar buiten is gebracht inclusief de bedragen per gemeente. Dat heeft bij gemeenten (ook in Haarlem) tot verwarring

¹) Dit betreft mensen die werkzaam zijn in verschillende sectoren (onderwijs, sport, cultuur) werkzaam zijn, maar in dienst van één werkgever. Het kan b.v. gaan om een muzikdocent die lesgeeft op de muziekschool én op de brede school.

geleid omdat daardoor vakafdelingen op het verkeerde been werden gezet, zeker als het ging om de gerichte inzet van accres e.d.

BZK heeft zich daarom voorgenomen de regie strakker in handen te nemen en raadt gemeenten aan om alleen te koersen op de berichtgeving zoals deze door BZK wordt verstrekt d.m.v. circulaire, brieven en de website. Voor Haarlem betekent dit dat berichten die worden ontvangen van ministeries en waarin wordt verwezen naar het Gemeentefonds, worden kortgesloten met concerncontrol, die het bericht natrekt bij BZK.

Naast de mutaties die voortvloeien uit de maartcirculaire en de eerdergenoemde beleidsmaatregelen, wijzigt het bedrag dat Haarlem uit de algemene uitkering ontvangt ook als gevolg van actualisatie van cijfers die worden gebruikt bij verdeelmaatstaven. Dat betreft o.a. inwonertal, aantal huishoudens met een laag inkomen, aantal uitkeringsgerechtigden, omgevingsadressendichtheid etc. Dergelijke bijstellingen doen zich regelmatig voor en worden via maandelijkse uitdraaien van het Ministerie van Financiën bekend gemaakt. Bij het opstellen van de jaarrekening 2007 zijn de mutaties t/m januari 2008 meegenomen. Omdat een deel van deze mutaties structureel is en daarmee van belang voor het financieel meerjarenbeeld, zijn deze ook meegenomen in het schema financiële gevolgen maartcirculaire, ondanks het feit dat ze met de circulaire als zodanig niets uitstaande hebben.

Tot slot is bij de meerjarige opstelling van de gevolgen van de maartcirculaire rekening gehouden met een technische wijziging die verband houdt met de meerjarige doorwerking van de BRES onder de veronderstelling dat de helft van de BRES via de na uitkering beschikbaar komt. Ook deze bijstelling staat los van de maartcirculaire.

2. Gevolgen maartcirculaire en overige bijstellingen voor 2007 en voor de begroting 2008-2012

Algemene uitkering (bedragen x € 1.000) v (-) is voordelig; n is nadelig						
	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Uitkomst septembercirculaire 2007	143.555	155.377	162.032	166.664	169.824	172.853
Uitkomst maartcirculaire 2008	145.455	156.161	162.677	166.662	169.479	172.303
Vershil	-1.900 v	-784 v	-645 v	2 n	345 n	550 n
1 Mutaties in uitkeringsfactor en BRES						
a uitkeringsfactor	-1.604 v	966 n	538 n	540 n	543 n	547 n
b BRES	1.019 n	-30 v	102 n	332 n	561 n	796 n
2 Actualisering verdeelmaatstaven						
laag ink / klantenpotentieel / OAD	-797 v	-558 v	-555 v	-540 v	-574 v	-608 v
3 Taakmutaties						
a antidiscriminatiebureau's	-154 v	-154 v				
b Tsioc		-145 v	-145 v	-145 v		
c WMO	-364 v					
d Combinatiefunctie		-463 v	-185 v	-185 v	-185 v	-185 v
e Armoedebestrijding		-400 v	-400 v			
4 Totaal (1 t/m 3)	-1.900 v	-784 v	-645 v	2 n	345 n	550 n
Voorstel bestemming middelen						
5 taakmutaties	364 n	1.162 n	730 n	330 n	185 n	185 n
6 Saldo (4 - 5)	-1.536 v	378 n	85 n	332 n	530 n	735 n

Toelichting

Bijstelling accres en ontwikkeling uitkeringsbasis

Het accres, of wel de jaarlijkse groei van de algemene uitkering, wordt bepaald door de ontwikkeling van de rijksuitgaven (samen trap op en trap af). Het definitieve accres voor 2007 komt uit op € 571 mln. Dat is € 248 mln lager dan de laatste stand uit de junicirculaire 2007.

Het lagere definitieve accres betekent niet alleen dat de BRES 2007 (€ 209 mln) niet tot uitkering komt maar dat er aanvullend ook nog een greep (€ 39 mln) uit het accres voor 2008 wordt gedaan.

Per saldo leidt dit voor Haarlem tot een nadeel van ruim € 1 mln in 2007 omdat 0% van de BRES wordt uitgekeerd in plaats van de door ons geraamde nauitkering van 50%. Voor 2008 vindt een (structurele) bijstelling van de uitkeringsfactor met +/- 14 punten t.o.v. de septembercirculaire plaats, terwijl er voorts een incidentele bijstelling met +/- 4 punten plaatsvindt als gevolg van de verrekening uit 2007.

Tegenover deze negatieve doorwerking van de nacalculatie uit 2007 staat een positief effect in de vorm van de ontwikkeling van de uitkeringsbasis. Omdat het aantal bijstandsontvangers (een van de verdeelmaatstaven van de algemene uitkering) aanzienlijk lager uitvalt dan de ramingen uit de septembercirculaire, valt er geld vrij dat vervolgens via de uitkeringsbasis ter beschikking wordt gesteld. Het gaat daarbij om een positieve bijstelling met 9 punten. Gelet op de doorgaande daling van het aantal bijstandsgerechtigden (ook t.o.v. de raming die het rijk voor 2008 en volgende jaren hanteert) gaan wij er van uit dat deze bijstelling structureel is.

Voor 2007 betekent dit dat het nadeel als gevolg van het niet uitkeren van de BRES grotendeel wordt gecompenseerd en dat er een nadeel van nadeel € 210.000 resteert.

Voor 2008 is sprake van een per saldo negatieve bijstelling van 9 punten en voor de latere jaren van 5 punten. Dat vertaalt zich in een nadeel van € 966.000 in 2008 en van gemiddeld € 540.000 voor 2009 en latere jaren.

Technische wijziging meerjarige verwerking BRES

Met ingang van 2008 is de omvang van de BRES gehalveerd. Deze maatregel betekent dat het Haarlemse aandeel in de BRES voortaan € 1,1 mln bedraagt i.p.v. € 2,2 mln. Als er van wordt uitgegaan dat in de komende jaren steeds de helft van de BRES wordt uitgekeerd (raming Haarlem) bij een inhouding van € 1,1 mln dan ontstaat er een reeks waarbij de gemeente jaarlijks 50% tekort komt. Dit werkt cumulatief door. Uitgaande van 2008 met +50%, loopt de reeks voor de volgende jaren naar 0% in 2009, -50% in 2010, -100% in 2010 en -150% in 2012. Deze reeks is verwerkt in het schema onder punt 1b.

Actualisering gegevens verdeelmaatstaven

Sinds het uitkomen van de septembercirculaire heeft in een aantal gevallen een actualisatie van cijfers plaatsgevonden. Het gaat daarbij om de cijfers die betrekking hebben op Haarlem en die worden gebruikt bij de berekening van de verdeelmaatstaven van de algemene uitkering. Ramingen zijn daarbij vervangen door definitieve cijfers uit CBS bestanden. De belangrijkste bijstelling betreft het aantal huishoudens met een laag inkomen. Daarnaast is het aantal minderheden naar boven bijgesteld. Bij elkaar levert dit een voordeel op van € 6 ton, hetgeen is verwerkt in de jaarrekening 2007. Onlangs is de maatstaf omgevingsadressendichtheid bijgesteld. Deze bijstelling werd te laat bekend om nog in de jaarrekening verwerkt te worden. Het totale voordeel voor 2007 komt daarmee uit op € 8 ton. De bijstelling van de aantallen heeft een structurele doorloop naar de latere jaren en leidt tot een voordeel voor 2008 van € 558.000, oplopend tot € 611.000 in 2012.

Taakmutaties

Mantelzorg

In december 2007 is dor het kabinet besloten om eenmalig een bedrag van € 32 mln aan de WMO-middelen in het Gemeentefonds toe te voegen. Dit bedrag is bedoeld voor ondersteuning van mantelzorgers. Voor Haarlem gaat het om een bedrag van € 365.000. Al eerder is door ons college

besloten om dit bedrag in te zetten conform de door het rijk aangegeven doelstelling. Het bedrag is daarom als een voorziening in de rekening 2007 opgenomen.

Armoedebestrijding

Op 10 december 2007 heeft staatssecretaris Aboutaleb de Tweede Kamer geïnformeerd over het kabinetsbesluit om in 2008 en 2009 jaarlijks € 40 mln beschikbaar te stellen om meer kinderen uit arme gezinnen te kunnen laten deelnemen aan sport, cultuur of andere activiteiten. Met gemeenten die deze ambitie delen worden convenanten gesloten over de inzet van gemeenten en het kabinet. Op 14 februari is het eerste convenant hierover met de gemeente Rotterdam gesloten. De convenanten met de andere gemeenten zullen volgen. Voor Haarlem is een bedrag van € 4 ton beschikbaar.

Integratie-uitkering combinatiefuncties

In december 2007 is de Impuls brede scholen, sport en cultuur ondertekend. Onderdeel van deze overeenkomst is dat er in de periode tot 2012 ongeveer 2.500 combinatiefunctionarissen worden aangesteld, die verbindingen zullen maken tussen sport, onderwijs en cultuur. In 2008 komt de financiering daarvan volledig voor rekening van het rijk, terwijl in de latere jaren een financiering geldt van 40% rijk en 60% gemeente. In 2008 start de G31 met de uitvoering van de impuls en de volgende jaren kunnen ook andere gemeenten met de impuls aan de slag gaan.

Haarlem ontvangt als een van de G31 gemeenten in 2008 een bedrag van ruim € 460.000 extra voor de uitvoering van de impuls. Hoe groot de bijdrage voor de volgende jaren is, valt nog niet goed uit de stukken op te maken. De meicirculaire moet op dat punt duidelijkheid scheppen. Vooralsnog zijn wij uitgegaan van een bedrag voor 2009 en volgende jaren ter grootte van 40% van het bedrag dat in 2008 beschikbaar wordt gesteld.

Integratie-uitkering tijdelijke stimuleringsregeling opsporing en controle ABW (regeling Tsiok)

De regeling, waarvoor Haarlem jaarlijks € 145.000 ontvangt, loopt door t/m 2010. Bij onze eerdere opstelling t.b.v. septembercirculaire waren wij er van uitgegaan dat de bijdrage alleen voor 2007 zou worden toegekend.

Integratie-uitkering anti-discriminatiebureau's

Deze uitkering van €154.000 wordt voor zowel 2007 als voor 2008 beschikbaar gesteld. Daarover bestond eerder onduidelijkheid hetgeen voor ons aanleiding was om de toevoeging alleen voor 2007 te ramen.

Voorstel: de extra gelden die zijn / worden ontvangen voor taakmutaties worden in eerste instantie geormerkt voor de aangegeven taken. Daarbij geldt wel dat voorafgaand aan de toekenning een onderbouwing wordt gegeven of de extra gelden ook daadwerkelijk nodig zijn. E.e.a. is in lijn met eerdere besluitvorming op dat punt bij de septembercirculaire 2007.

Conclusie

De maartcirculaire in combinatie met een actualisatie van de cijfers van de diverse verdeelmaatstaven en een wijziging in de financieel-technische verwerking van de BRES levert het volgende beeld op. Daarbij is er van uitgegaan dat de extra gelden voor taakmutaties worden geormerkt en derhalve niet meetellen bij de bepaling van het budgettaire resultaat.

Voor **2007** wijzigt er per saldo vrijwel niets t.o.v. het resultaat dat in de jaarrekening 2007 is verwerkt. Het nadeel van als gevolg van het niet tot uitkering komen van de BRES wordt gecompenseerd door de extra gelden die via de uitkeringsbasis beschikbaar komen en door de actualisatie van de verdeelmaatstaf omgevingsadressendichtheid.

Voor **2008** is er sprake van een budgettair nadeel t.o.v. de begroting 2008 – 2012 van € 378.000 hetgeen vooral het gevolg is van de negatieve doorloop van de niet uitgekeerde BRES in 2007 die tot uitdrukking komt in een negatieve bijstelling van het accres.

Voor **2009 en latere jaren** wordt de negatieve bijstelling van het accres gecompenseerd door het positieve effect als gevolg van de actualisatie van de cijfers van de diverse verdeelmaatstaven. Het feit dat er voor deze jaren per saldo sprake is van een tekort van € 85.000 in 2009 en oplopend tot € 735.000 in 2012, hangt samen met de technische wijziging in de meerjarige verwerking van de BRES. Dat heeft evenwel geen effecten voor het meerjarenbeeld omdat vorig jaar besloten is om de voordelen op basis van de septembercirculaire, voor 2009 en latere jaren niet te verwerken in het meerjarenbeeld van de begroting 2008 - 2012. De bijstelling op grond van de maartcirculaire betekent alleen dat de mogelijke voordelen t.o.v. het meerjarenbeeld in de begroting 2008 – 2012 minder groot zijn (zie tabel).

Algemene uitkering (bedragen x € 1.000) v (-) is voordelig; n is nadelig						
		2008	2009	2010	2011	2012
sept.circ 2007 t.o.v. junicirc. 2007 af: bestemmingvoorstel (alleen accres 2007 en 2008 en taakmutaties)		- 3.269 v	- 5.106 v	- 5.665 v	- 6.013 v	- 7.028 v
1 Saldo		2.678 n	3.579 n	3.480 n	3.427 n	3.743 n
		- 599 v	- 1.527 v	- 2.185 v	2.586 v	3.285 v
Uitkomst maartcirc. t.o.v. sept. circ (zie tabel 1)		- 784 v	- 645 v	2 n	345 n	550 n
af: bestemmingsvoorstel taakmutaties		1.162 n	730 n	330 n	185 n	185 n
2 Saldo		378 n	85 n	332 n	530 n	735 n
3 Saldo (1+2)		- 221 v	- 1.442 v	- 1.853 v	- 2.056 v	2.550 v
Voorstel: verwerken voordeel 2009 in 4 meerjarenbeeld			1.442 n	1.442 n	1.442 n	1.442 n
5 Resterende saldo			0	-441 v	- 614 v	- 1.116 v

Voorstel: het berekende voordeel op de algemene uitkering voor 2009 structureel mee te nemen in het financiële beeld dat wordt opgesteld voor de Kadernota 2008, en de berekende resterende voordelen voor de jaren 2010 – 2012, in afwachting van de komende circulaire(s), nog niet te verwerken in het meerjarenbeeld.